

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni rezidualni mehanizam
za krivične sudove

Predmet br. MICT-15-96-ES.2

Datum: 25. septembar 2026.

Original: engleski

PREDSEDNICA MEHANIZMA

Rešava: sudija Graciela Gatti Santana, predsjednica

Sekretar: g. Abubacarr M. Tambaou

Odluka od: 25. septembra 2026.

TUŽILAC

protiv

JOVICE STANIŠIĆA

JAVNA REDIGOVANA VERZIJA

**ODLUKA PO MOLBI ZA PREVREMENO PUŠTANJE NA
SLOBODU JOVICE STANIŠIĆA**

Zastupnici g. Jovice Stanišića:

g. Wayne Jordash
g. Geert-Jan Alexander Knoop
gđa Mirjana Vukajlović

1. Ja, Graciela Gatti Santana, predsednica Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove (dalje u tekstu: predsednica, odnosno Mehanizam), rešavam po obaveštenju Savezne Republike Nemačke (dalje u tekstu: Nemačka) od 16. januara 2026, kojim se Mehanizam obaveštava da će g. Jovica Stanišić (dalje u tekstu: Stanišić) prema nemačkom zakonu ispuniti uslove za prevremeno puštanje na slobodu dana 10. marta 2026. (dalje u tekstu: Obaveštenje),¹ kao i po direktnoj molbi za prevremeno puštanje na slobodu koju je Stanišić podneo 24. marta 2026. (dalje u tekstu: Direktna molba).²

I. ISTORIJAT POSTUPKA

2. Dana 11. juna 2003, Stanišić je prebačen u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN) u Hagu, u Holandiji.³ Njegov predmet prvo je vođen pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: MKSJ), a zatim, nakon što je naloženo ponovno suđenje, pred Mehanizmom.⁴

3. Dana 30. juna 2021, Pretresno veće Mehanizma (dalje u tekstu: Pretresno veće) proglasilo je Stanišića krivim za pomaganje i podržavanje ubistva kao kršenja zakona i običaja ratovanja i za ubistvo, deportaciju, nehumana dela (prisilno premeštanje) i progon kao zločine protiv čovečnosti, počinjene u Bosanskom Šamcu.⁵ Pretresno veće je Stanišiću izreklo kaznu zatvora u trajanju od 12 godina.⁶

4. Dana 31. maja 2023, Žalbeno veće Mehanizma (dalje u tekstu: Žalbeno veće): (i) poništilo je Stanišićevu osuđujuću presudu za pomaganje i podržavanje krivičnih dela ubistva kao kršenja zakona i običaja ratovanja i ubistva, deportacije, nehumanih dela (prisilno premeštanje) i progona

¹ *Note verbale* Ambasade Nemačke upućen Kraljevini Holandiji (dalje u tekstu: Holandija) za Mehanizam, 16. januar 2026. (poverljivo), str. 1, *kojom se prosleđuje*, između ostalog: (i) dopis Ministarstva pravde Saksonije upućen Saveznoj službi za pravosuđe od 8. januara 2026; i (ii) dopis zatvora upućen Ministarstvu pravde Saksonije od 5. januara 2026. (dalje u tekstu: Izveštaj zatvora). Javna verzija Obaveštenja zavedena je u spis 26. januara 2026. V. *Note verbale* Nemačke Ambasade upućen Holandiji za Mehanizam, 26. januar 2026, str. 1.

² Molba za prevremeno puštanje na slobodu g. Jovice Stanišića, 24. mart 2026. (poverljivo). V. takođe *Corrigendum* 'Molbe za prevremeno puštanje na slobodu g. Jovice Stanišića', 5. maj 2026. (poverljivo). Nakon izdavanja naloga, Stanišić je dostavio u spis javnu redigovanu verziju Direktna molbe. V. Zahtev za podnošenje javne redigovane verzije 'Molbe za prevremeno puštanje na slobodu g. Jovice Stanišića', 28. april 2026, Dodatak A; Nalog za dostavljanje javne redigovane verzije Molbe za prevremeno puštanje na slobodu Jovice Stanišića, 15. april 2026. V. takođe *Corrigendum* 'Molbe za prevremeno puštanje na slobodu g. Jovice Stanišića', 5. maj 2026. Zajedno, Obaveštenje i Direktna molba će se dalje u tekstu smatrati "Molbom". Napominjem da se u Direktnoj molbi koristi tehnika izostavljanja razmaka između reči (ili podvlačenje) u fusnotama, što izgleda kao pokušaj da se smanji broj reči u podnesku. Prihvatila sam Direktnu molbu izuzetno u interesu pravde, ali upozoravam Stanišića da bi budući podnesci ove vrste mogli biti odbačeni *in limine*.

³ *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. MICT-15-96-T, Presuda, 6. avgust 2021. (dalje u tekstu: Prvostepena presuda), par. 638.

⁴ V. Prvostepena presuda, par. 6. V. takođe *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. IT-03-69-A, Presuda, 9. decembar 2015; *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Presuda, 30. maj 2013. (javno s poverljivim dodatkom C).

⁵ Prvostepena presuda, str. 270.

⁶ Prvostepena presuda, str. 270.

kao zločina protiv čovečnosti; (ii) proglasilo ga krivim za počinjenje ovih krivičnih dela u Bijeljini, Zvorniku, Bosanskom Šamcu, Doboju, Sanskom Mostu, Trnovu i na Daljskoj Planini; i (iii) povećalo mu kaznu zatvora na 15 godina.⁷

5. Dana 9. jula 2025, Stanišić je prebačen u Nemačku na izdržavanje ostatka kazne.⁸

II. MOLBA

6. Dana 16. januara 2026, nemačke vlasti dostavile su Obaveštenje. Dana 24. marta 2026, Stanišić je dopunio Obaveštenje podnošenjem Direktne molbe.⁹

7. Dana 27. januara 2026, obratila sam se nemačkim vlastima sa zahtevom da mi dostave: (i) informacije o tome gde bi Stanišić živeo ukoliko bude prevremeno pušten na slobodu; (ii) sve psihijatrijske ili psihološke procene njegovog mentalnog stanja, uključujući i one koje se odnose na eventualne rizike povezane s puštanjem na slobodu, kao i sve komentare koje je Stanišić eventualno izneo u vezi sa zločinima koje je počinio i žrtvama tih zločina; i (iii) sve medicinske izveštaje o njegovom fizičkom stanju, uključujući i to da li je Stanišić sposoban da izdržava kaznu u Nemačkoj.¹⁰

8. Tog istog dana, obratila sam se sekretaru Mehanizma (dalje u tekstu: sekretar), tražeći informacije u vezi sa žrtvama i svedocima zločina za koje je Stanišić proglašen krivim i koji su svedočili u njegovom predmetu.¹¹ Pored toga, od Tužilaštva Mehanizma (dalje u tekstu: Tužilaštvo) tražila sam izveštaj o eventualnoj saradnji Stanišića s Tužilaštvom MKSJ ili s Tužilaštvom i značaju te saradnje, kao i sve druge komentare ili informacije koje smatra relevantnim u vezi s potencijalnim prevremenim puštanjem Stanišića na slobodu.¹²

9. Dana 23. februara 2026, tužilac je dostavio svoje komentare i informacije.¹³

⁷ *Tužilac protiv Jovice Stanišića i Franka Simatovića*, predmet br. MICT-15-96-A, Presuda, 31. maj 2023. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Drugostepena presuda), par. 664.

⁸ V. *e-mail* komunikacija Sekretarijata Mehanizma (dalje u tekstu: Sekretarijat) upućena Kabinetu predsednice, 9. jul 2025. (poverljivo); Odluka po zahtevu Jovice Stanišića za odgađanje prebacivanja u državu izvršenja kazne, 8. maj 2025. (poverljivo), str. 1-2. V. takođe Nalog kojim se određuje država u kojoj će Jovica Stanišić izdržavati ostatak kazne, 9. oktobar 2024, str. 2.

⁹ Direktna molba sadrži devet dodataka, uključujući i ličnu izjavu Stanišića u vezi s njegovim zločinima bez datuma (V. Direktna molba, Dodatak I (dalje u tekstu: Lična izjava)) i argumentaciju u vezi s činjeničnim okolnostima drugih predmeta u kojima je odobreno prevremeno puštanje na slobodu, koje smatra uporedivim (V. Direktna molba, Dodatak IX).

¹⁰ Dopis predsednice upućen ambasadoru Nemačke u Holandiji, 27. januar 2026. (poverljivo) (dalje u tekstu: Dopis od 27. januara 2026), str. 1.

¹¹ Interni memorandum predsednice upućen sekretaru, 27. januar 2026. (poverljivo), par. 2.

¹² Interni memorandum predsednice upućen tužiocu Mehanizma (dalje u tekstu: tužilac), 27. januar 2026 (poverljivo), par. 2.

¹³ Interni memorandum tužioca upućen predsednici, 23. februar 2026. (poverljivo) (dalje u tekstu: Memorandum Tužilaštva).

10. Dana 9. aprila 2026, sekretar mi je dostavio strogo poverljivi memorandum kojim prenosi informacije u vezi sa žrtvama i svedocima zločina za koje je Stanišić proglašen krivim i koji su svedočili u njegovom predmetu.¹⁴

11. Dana 5. maja 2026, pismenim putem sam kontaktirala 14 udruženja koja predstavljaju žrtve zločina za koje je Stanišića Mehanizam proglasio krivim i pozvala ih da iznesu svoja mišljenja u vezi s njegovim potencijalnim prevremenim puštanjem na slobodu. Dobila sam odgovore od šest udruženja (dalje u tekstu: Udruženja žrtava).¹⁵

12. Dana 7. maja 2026, nemačke vlasti dostavile su dodatne informacije koje su tražene u Dopisu od 27. januara 2026.¹⁶

13. Dana 9. juna 2026, Tužilaštvo je dostavilo dopunski memorandum s daljnjim komentarima i informacijama.¹⁷

14. Dana 23. jula 2026, Stanišiću je dostavljen materijal prikupljen u kontekstu Molbe i preveden na bosanski/hrvatski/sprski jezik.¹⁸

15. Dana 10. avgusta 2026, Stanišić je dostavio komentare u vezi s ovim materijalom.¹⁹

16. Prilikom donošenja zaključka, konsultovala sam se sa sudijom Josephom E. Chiondo Masancheom, sudijom Leeom G. Muthogom, sudijom Burtonom Hallom, sudijom Aminattom Lois Runeni N'gum, sudijom Seonom Ki Parkom, sudijom Yusufom Aksarom i sudijom Claudijom Hoefler, koji su bili sudije više veća koja su izrekla kaznu, u skladu s pravilom 150 Pravilnika o postupku i dokazima Mehanizma (dalje u tekstu: Pravilnik) i paragrafom 16 Uputstva.²⁰

¹⁴ Interni memorandum sekretara upućen predsednici, 9. april 2026. (strogo poverljivo), *kojim se prosleđuje* Interni memorandum šefa Službe za podršku i zaštitu svedoka (dalje u tekstu: WISP) upućen sekretaru, 9. april 2026. (strogo poverljivo) (dalje u tekstu: Memorandum WISP-a).

¹⁵ Dopis Saveza udruga roditelja i obitelji zarobljenih i nasilno odvedenih branitelja Domovinskog rata, 18. maj 2026; Dopis Udruženja porodica zarobljenih i nestalih lica općine Zvornik, 18. maj 2026; Dopis Centra za žene žrtve rata – ROSA, 15. maj 2026. (dalje u tekstu: Dopis Centra ROSA); Dopis Općinskog udruženja logoraša Sanski Most, 13. maj 2026; Dopis Zajednice udruga hrvatskih civilnih stradalnika iz Domovinskog rata Hrvatske, 12. maj 2026; i Dopis Udruženja “Žena – žrtva rata” Sarajevo, 12. maj 2026. (dalje u tekstu: Dopis Udruženja “Žena – žrtva rata”).

¹⁶ *Note verbale* Ambasade Nemačke upućen Holandiji za Mehanizam, 7. maj 2026. (poverljivo), str. 1, *kojim se prosleđuje* dopis zatvora upućen Ministarstvu pravde Saksonije, 30. april 2026. (dalje u tekstu: Drugi izveštaj zatvora).

¹⁷ Interni memorandum tužioca upućen predsednici, 9. jun 2026. (poverljivo) (dalje u tekstu: Drugi memorandum Tužilaštva). V. Odluka po zahtevu Tužilaštva za pristup Stanišićevoj poverljivoj molbi za prevremeno puštanje na slobodu, 2. jun 2026, str. 2.

¹⁸ Dopis šefa Kabineta predsednice i glavnog pravnog savetnika upućen Stanišiću, 23. jul 2026. (poverljivo).

¹⁹ V. Poverljivi odgovor na dokumente koje je dostavio Kabinet predsednice, 10. avgust 2026. (poverljivo) (dalje u tekstu: Komentari).

²⁰ Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam (MICT/3/Rev.4, 1. jul 2024) (dalje u tekstu: Uputstvo).

III. MERODAVNO PRAVO

17. Prema članu 25(2) Statuta Mehanizma (dalje u tekstu: Statut), Mehanizam nadgleda izvršenje kazni koje je izrekao Međunarodni krivični sud za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR), MKSJ ili Mehanizam, uključujući i sprovođenje sporazuma o izvršenju kazni koje su Ujedinjene nacije sklopile s državama članicama.

18. Na osnovu člana 26 Statuta, pomilovanje ili ublažavanje kazne moguće je samo ako predsednik Mehanizma tako odluči na temelju interesa pravde i opštih pravnih načela. Iako se u članu 26 Statuta, kao i u odgovarajućim odredbama statuta MKSR- i MKSJ, konkretno ne pominju zahtevi za prevremeno puštanje na slobodu osuđenih osoba, Pravilnik odražava ovlašćenje predsednika da rešava po takvim zahtevima, što je takođe u skladu s ustaljenom praksom MKSR, MKSJ i Mehanizma.

19. Pravilo 149 Pravilnika predviđa da će, ako prema zakonima države u kojoj izdržava kaznu zatvora osuđenik ispunjava uslove za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prevremeno puštanje na slobodu, ta država, u skladu s članom 26 Statuta, o ispunjavanju tih uslova obavestiti Mehanizam.

20. Pravilo 150 Pravilnika predviđa da predsednik, nakon takvog obaveštenja ili nakon prijema direktne molbe od osuđenika, odlučuje da li je primereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili prevremeno ga pustiti na slobodu, posle savetovanja sa: (i) sudijama veća koje je izreklo kaznu koje su još uvek sudije Mehanizma; ili (ii) s najmanje dvoje drugih sudija ako nijedan od sudija koji su izrekli kaznu nije sudija Mehanizma.

21. Opšti standardi za odobravanje prevremenog puštanja na slobodu navedeni su u pravilu 151 Pravilnika, koje predviđa da predsednik, prilikom utvrđivanja da li je primereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili ga prevremeno pustiti na slobodu, uzima u obzir, između ostalog, težinu krivičnog dela ili krivičnih dela za koje je zatvorenik osuđen, postupak prema zatvoreniciima u sličnoj situaciji, u kolikoj je meri zatvorenik pokazao da se rehabilitovao, kao i eventualnu značajnu saradnju zatvorenika s Tužilaštvom.

22. Paragraf 10 Uputstva ukazuje na to da predsednik može, direktno ili posredstvom Sekretarijata, prikupiti informacije koje smatra relevantnim za utvrđivanje da li je pomilovanje, ublažavanje kazne ili prevremeno puštanje na slobodu primereno. Paragraf 12 Uputstva predviđa da će predsednik, nakon što su primljene sve informacije, proslediti relevantne informacije direktno ili posredstvom Sekretarijata osuđenoj osobi na jeziku koji ona razume. Prema paragrafu 13 Uputstva, osuđena osoba zatim ima na raspolaganju 14 dana da pregleda informacije, nakon čega može dostaviti eventualni pismeni podnesak kao odgovor.

23. U paragrafu 19 Uputstva konkretno se navodi da predsednik utvrđuje na osnovu interesa pravde i opštih pravnih načela, uzimajući u obzir kriterijume predviđene u pravilu 151 Pravilnika, kao i sve druge informacije i stavove sudija konsultovanih u skladu s pravilom 150 Pravilnika, da li se pomilovanje, ublažavanje kazne ili prevremeno puštanje na slobodu treba odobriti. U paragrafu 20 Uputstva napominje se da, ako je prevremeno puštanje na slobodu odobreno, to može biti pod određenim uslovima.

24. Prema članovima 2(b) i 2(c) sporazuma o izvršenju kazne između Nemačke i Mehanizma,²¹ uslovi Stanišićevog boravka u zatvoru regulišu se zakonom Nemačke i podležu nadzoru Mehanizma, ali odredbe nemačkog zakona u vezi s prevremenim puštanje na slobodu nisu merodavne. Članovima 2(d) i 7 Sporazuma o izvršenju kazni predviđeno je, između ostalog, sledeće: (i) ukoliko Stanišić ispuní uslove za prevremeno puštanje na slobodu na osnovu nacionalnog zakona Nemačke, Nemačka će o tome obavestiti Mehanizam; i (ii) predsednica utvrđuje da li je pomilovanje ili ublažavanje kazne primereno, i ukoliko predsednica utvrdi da nije, Nemačka će obezbediti Stanišićevo hitno prebacivanje na Mehanizam ili nastaviti s izvršenjem kazne u Nemačkoj.

IV. ANALIZA

A. Ispunjavanje uslova

25. Ranijim odlukama utvrđeno je da sve osuđene osobe koje izdržavaju kaznu pod nadzorom Mehanizma ispunjavaju uslove za razmatranje prevremenog puštanja na slobodu nakon što su izdržale dve trećine kazne, bez obzira na to: (i) da li je osobu osudio MKSR, MKSJ ili Mehanizam; (ii) gde se kazna izvršava; i (iii) da li je pitanje izneto predsedniku putem obaveštenja relevantne države izvršenja kazne ili direktne molbe osuđene osobe.²² Dalje, izdržavanje dve trećine kazne opisano je u jurisprudenciji Mehanizma kao “u suštini, kriterij prihvatljivosti”.²³

²¹ Sporazum između Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove i Nemačke, 4. mart 2025. (dalje u tekstu: Sporazum o izvršenju kazni).

²² *Tužilac protiv Augustina Ngirabatwarea*, predmet br. MICT-12-29-ES.1, Odluka po Molbi za ublažavanje kazne, ili prijevremeno puštanje na slobodu Augustina Ngirabatwarea, 11. avgust 2026. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Ngirabatwarea*), str. 2-3; *Tužilac protiv Jeana Kambande*, predmet br. MICT-13-32-ES.1, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Jeana Kambande, 23. jul 2026. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kambanda*), str. 2; *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. MICT-13-46-ES.1, Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Radislava Krstića, 10. septembar 2019. (javno redigovano), par. 16, 18.

²³ Odluka u predmetu *Ngirabatwarea*, str. 3; Odluka u predmetu *Kambanda*, str. 3; *Tužilac protiv Paula Bisengimane*, predmet br. MICT-12-07, Odluka predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Paula Bisengimane i po Zahtjevu za podnošenje javne redigovane molbe, 11. decembar 2012. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bisengimana*), par. 19.

26. Stanišić je izdržao dve trećine kazne u martu 2026, te je stoga ispunio uslove da mu se razmotri molba za prevremeno puštanje na slobodu.

B. Opšti standardi za odobravanje prevremenog puštanja na slobodu

27. Prema jurisprudenciji Mehanizma, osuđeno lice koje je izdržalo dve trećine kazne samo ispunjava uslove za razmatranje molbe za prevremeno puštanje na slobodu, ali ne stiče i pravo na takvo puštanje.²⁴ Stoga je u tom kontekstu neophodno da prilikom odlučivanja o tome da li je prevremeno puštanje na slobodu primereno, analiziram i razmotrim trenutne okolnosti u vezi s osuđenim licem, uzimajući u obzir spisak nekih, ali ne i svih faktora navedenih u pravilu 151 Pravilnika.²⁵ U tom smislu, vreme koje je proteklo ne može samo po sebi predstavljati dovoljan osnov za prevremeno puštanje na slobodu.²⁶

1. Težina krivičnih dela

28. Stanišić je proglašen krivim za počinjenje zločina: (i) ubistva kao kršenja zakona i običaja ratovanja; i (ii) ubistva, deportacije, nehumanih dela (prisilno prebacivanje) i progona kao zločina protiv čovečnosti.²⁷

29. Što se tiče vida odgovornosti za ove zločine, Stanišićeva krivična odgovornost znatno se povećala u žalbenom postupku na osnovu njegovog učešća u udruženom zločinačkom poduhvatu i dodatnih zločina koji mu se mogu pripisati za vreme tog učešća.²⁸ Konkretno, Žalbeno veće je zaključilo da je Stanišić bio učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bio prisilno premeštanje većine nesrpskog stanovništva s velikih područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine putem vršenja krivičnih dela.²⁹ Stanišić, uprkos tome, tvrdi da je njegova odgovornost ograničena jer nije utvrđeno da je učestvovao u planiranju ili izvršenju bilo kojeg od tih zločina, niti je vodio ili imao nadležnost nad bilo kojim fizičkim počiniocem.³⁰ Iako je Žalbeno veće priznalo ovaj stepen učešća, takođe je ponovilo da “težina dela u osnovi ostaje značajan faktor kojim se izražava

²⁴ *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. MICT-13-46-ES.1, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radislava Krstića, 6. jul 2026. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić* od 6. jula 2026), par. 24; *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. MICT-14-82-ES, Odluka po molbi za prevremeno puštanje na slobodu Milana Martića, 4. februar 2026. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Martić*), par. 32; *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. MICT-14-83-ES, Odluka o prijevremenom puštanju na slobodu Stanislava Galića, 26. jun 2019. (javno redigovano), par. 24.

²⁵ Odluka u predmetu *Krstić* od 6. jula 2026, par. 24; Odluka u predmetu *Martić*, par. 32; *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. MICT-13-46-ES.1, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radislava Krstića, 15. novembar 2022. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić* od 15. novembra 2022), par. 32.

²⁶ Odluka u predmetu *Krstić* od 6. jula 2026, par. 24; Odluka u predmetu *Martić*, par. 32; *Tužilac protiv Brune Stojića*, predmet br. MICT-17-112-ES.3, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Brune Stojića, 17. januar 2024 (javno redigovano), par. 100.

²⁷ V. gore, par. 4.

²⁸ Drugostepena presuda, par. 660.

²⁹ Drugostepena presuda, par. 657. V. Prvostepena presuda, par. 607.

³⁰ Direktna molba, par. 6, 9; Komentari, par. 7-8, 10-11.

ukupnost kažnjivog ponašanja”.³¹ Ono navodi da je Pretresno veće “prilikom ocenjivanja težine, primereno navelo sledeće faktore kao relevantne: (i) okrutnost, prirodu i okolnosti krivičnih dela; (ii) položaj vlasti osuđenog lica; (iii) ranjivost žrtava; i (iv) posledice i efekat, kao i učinak zločina na širu ciljanu grupu”.³² Svaka udaljenost od samog izvršenja krivičnih dela nužno se odražava na izrečenu kaznu i ne utiče na težinu samih krivičnih dela.

30. U svetlu gore navedenog, smatram da su Stanišićevi zločini veoma teški. Shodno tome, smatram da ovaj faktor preteže protiv njegovog prevremenog puštanja na slobodu.

2. Postupak prema zatvorenicima u sličnoj situaciji

31. Prilikom razmatranja postupanja sa zatvorenicima u sličnoj situaciji, u odlukama u vezi s prevremenim puštanjem na slobodu naglašava se da su osobe koje je osudio MKSR, MKSJ ili Mehanizam, poput Stanišića u “sličnoj situaciji” kao i svi drugi zatvorenici pod nadzorom Mehanizma.³³ Prag za ispunjenje uslova od dve trećine izdržane kazne primenjuje se na sve osuđene osobe koje izdržavaju kaznu pod nadzorom Mehanizma.³⁴

32. Iako Stanišić prihvata da se svaki slučaj mora razmatrati na osnovu sopstvenog merituma, ipak vrši poređenje s drugim osuđenim osobama i da li je i kada njima odobreno prevremeno puštanje na slobodu.³⁵

33. Svaki predmet i svaka osuđena osoba nosi sa sobom jedinstvene okolnosti koje se moraju zasebno razmotriti prilikom utvrđivanja da li će se odobriti prevremeno puštanje na slobodu.³⁶ Kad se za neku osobu utvrdi da ispunjava uslove za razmatranje puštanja na slobodu, dalja poređenja s drugim slučajevima u kontekstu molbe za prevremeno puštanje na slobodu nisu odlučujuća i isto tako nemaju značaja za moju ocenu.³⁷

34. Imala sam na umu Stanišićeva poređenja u prilog njegovom stavu da treba da bude prevremeno pušten na slobodu.

³¹ Drugostepena presuda, par. 339.

³² Drugostepena presuda, par. 313.

³³ Odluka u predmetu *Martić*, par. 42; *Tužilac protiv Alfreda Museme*, predmet br. MICT-12-15-ES.1, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Alfreda Museme, 12. januar 2026. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Musema*), par. 36; Odluka u predmetu *Bisengimana*, par. 16-17.

³⁴ V. gore, par. 25.

³⁵ Direktna molba, par. 8-11, Dodatak IX.

³⁶ Odluka u predmetu *Musema*, par. 39; *Tužilac protiv Miće Stanišića*, predmet br. MICT-13-53-ES.2, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Miće Stanišića, 17. jul 2025. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stanišić*), par. 43; *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca*, predmet br. MICT-15-88-ES.1, Odluka po zahtjevu Dragoljuba Kunarca za prijevremeno puštanje na slobodu, 31. decembar 2020. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kunarcac*), par. 40.

³⁷ Odluka u predmetu *Musema*, par. 39; Odluka u predmetu *Stanišić*, par. 43; Odluka u predmetu *Kunarcac*, par. 40.

3. U kojoj meri je pokazana rehabilitacija

35. Pre nego što pređem na individualizovanu ocenu o tome u kojoj meri je Stanišić pokazao rehabilitaciju, napominjem da jurisprudencija Mehanizma razrađuje određene elemente koji se odnose na to da li je osuđena osoba pokazala rehabilitaciju na osnovu pravila 151 Pravilnika, i smatram da je primereno da to ovde izložim.

36. Postoji više pozitivnih pokazatelja rehabilitacije osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam koji su priznavani i koji uključuju: (i) prihvatanje odgovornosti za zločine za koje je neka osoba osuđena ili za radnje kojima je omogućeno počinjenje zločina; (ii) znakove kritičkog razmišljanja osuđene osobe o svojim zločinima; (iii) javno ili privatno izražavanje istinskog kajanja ili žaljenja; (iv) radnje preduzete u cilju jačanja pomirenja ili traženja oprost; (v) dokaze o tome da osuđena osoba ima pozitivan stav prema osobama drugog porekla, imajući u vidu diskriminatorski motiv nekih od zločina; (vi) učešće u programima rehabilitacije u zatvoru; (vii) duševno zdravlje osuđene osobe; i (viii) pozitivnu ocenu izgleda osuđene osobe za uspešnu reintegraciju u društvo.³⁸ Ovo je spisak nekih, ali ne i svih faktora i od osuđenih osoba se ne očekuje da zadovolje sve ove pokazatelje kako bi pokazale rehabilitaciju.³⁹

37. Na osuđenim osobama je da pokažu da je ostvaren dovoljan napredak u rehabilitaciji i da bi odobravanje puštanja na slobodu pre nego što je kazna izdržana u celosti predstavljalo razumno vršenje predsednikovog diskrecionog prava.⁴⁰ S obzirom na to da zločini protiv čovečnosti i ratni zločini spadaju u najteže zločine poznate ljudskom rodu, nije primereno gledati na rehabilitaciju izvršilaca tih zločina kao na rehabilitaciju izvršilaca takozvanih običnih krivičnih dela kojima je presuđeno na nacionalnom nivou.⁴¹

38. Što se tiče mere u kojoj je Stanišić pokazao rehabilitaciju, napominjem da najvažniji dokazni materijal koji mi je predložen čine Izveštaj zatvora, Drugi izveštaj zatvora, Molba, Komentari i Lična izjava.

³⁸ Odluka u predmetu *Martić*, par. 46; *Tužilac protiv Brune Stojića*, predmet br. MICT-17-112-ES.3, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Brune Stojića, 3. novembar 2025. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Stojić*), par. 27; *Tužilac protiv Miroslava Bralo*, predmet br. MICT-14-78-ES, Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Miroslava Bralo, 31. decembar 2019. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bralo*), par. 39 i u njemu navedene reference.

³⁹ Odluka u predmetu *Martić*, par. 46; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 27; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁴⁰ Odluka u predmetu *Martić*, par. 47; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 28; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁴¹ Odluka u predmetu *Martić*, par. 47; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 28; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 38.

(a) Vladanje u zatvoru

39. Dobro vladanje u zatvoru je apsolutni minimum koji se očekuje od osuđene osobe za vreme izdržavanja kazne.⁴² Po mom mišljenju, takvo dobro vladanje ne može samo po sebi pokazati rehabilitaciju osobe osuđene za neke od najgnusnijih međunarodnih zločina.⁴³

40. Stanišić iznosi argument da je tokom celokupnog trajanja suđenja i pritvora pokazao uzorno vladanje i tvrdi da to mogu da potvrde upravnik PJUN-a i nemačke zatvorske vlasti.⁴⁴

41. Prema Izveštaju zatvora, Stanišićevo vladanje je “besprekorno”.⁴⁵ Uprkos tome što je po dolasku bio “vidno potresen” nepoznatim okruženjem, nemačke vlasti ukazuju na to da se Stanišić “dobro prilagodio” i prihvatio važeća pravila.⁴⁶ Za Stanišića se navodi da je “prijateljski raspoložen” i “ljubazan” prema osoblju, te da istovremeno održava kontakt s drugim zatvorenicima i trudi se da nauči svakodnevni nemački jezik.⁴⁷

42. Uverila sam se da je Stanišićevo vladanje u zatvoru dobro. Međutim, kako se navodi gore u tekstu, dobro vladanje u zatvoru ne može samo po sebi pokazati rehabilitaciju osobe osuđene za neke od najgnusnijih međunarodnih zločina.⁴⁸ Stoga je potrebno razmotriti druge faktore, što ću sada i učiniti.

(b) Prihvatanje odgovornosti, znakovi kritičkog razmišljanja i izražavanje istinskog kajanja ili žaljenja

43. U jurisprudenciji Mehanizma prihvaćeno je sledeće: (i) iako prihvatanje odgovornosti osuđenog lica za počinjenje zločina nije pravni uslov za pokazivanje rehabilitacije i nije preduslov za prevremeno puštanje na slobodu, ono je ipak važan faktor u oceni stepena rehabilitacije osuđene osobe; i (ii) delimično prihvatanje odgovornosti za zločine od strane osuđene osobe zasluhuje da mu se pridoda pozitivna težina, ali svaka primetna razlika između uloge koju osuđena osoba sama sebi pripisuje i uloge koju je zapravo imala može takođe navesti na zaključak da nije dovoljno kritički razmišljala o svojim zločinima.⁴⁹

⁴² Odluka u predmetu *Martić*, par. 49; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 30 Odluka u predmetu ; *Krstić* od 15. novembra 2022, par. 49.

⁴³ Odluka u predmetu *Martić*, par. 47; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 30; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 38.

⁴⁴ Direktna molba, par. 25. V. Izveštaj zatvora, paginacija Sekretarijata (dalje u tekstu: PS) 88.

⁴⁵ Izveštaj zatvora, PS 88.

⁴⁶ Izveštaj zatvora, PS 88.

⁴⁷ Izveštaj zatvora, PS 88.

⁴⁸ V. gore, par. 39.

⁴⁹ Odluka u predmetu *Martić*, par. 52; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 35; *Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića*, predmet br. MICT-14-76-ES, Odluka po molbama za prevremeno puštanje na slobodu Vlastimira Đorđevića, 30. novembar 2021. (javno redigovano), par. 70.

44. Pored toga, po mom mišljenju, izjavu koja je data ili na koju se upućuje u prilog molbi za prevremeno puštanje na slobodu ne treba razmatrati izolovano od njenog šireg konteksta.⁵⁰ Sadržaj svake takve izjave treba da bude potkrepljen pozitivnim postupcima osuđene osobe koji pokazuju da je ta osoba kritički razmislila o svojim zločinima i da se iskreno kaje.⁵¹ Opipljivi dokazi rehabilitacije svakako su suštinski aspekt koji pomaže da se iskreni izrazi kajanja ili žaljenja razlikuju od onih koji su više oportunistički.⁵²

45. Stanišić tvrdi da njegova Lična izjava pokazuje da prihvata svoje zločine i da žali zbog njih.⁵³ Izjavljuje da “duboko žali[...] [...] i izvinjava[...] se za [svoje] zločine” i da “poštuje[...] i prihvata[...] presudu”.⁵⁴ Isto tako, zatvorske vlasti navode da se “čini da je prihvatio presudu”⁵⁵ i da izražava “duboko žaljenje [...] zbog patnje koja je naneta ljudima koji su pogođeni”.⁵⁶

46. U Izveštaju zatvora se takođe navodi da Stanišić, iako retko govori o svojoj političkoj prošlosti, uključujući i o okolnostima koje su dovele do njegove kazne, s ponosom ukazuje na članke o sebi u srpskim medijima, kada se objave.⁵⁷ Što se tiče njegovog trenutnog duševnog stanja, u Drugom izveštaju zatvora se navodi da “oružani sukobi i političke odluke donošene u to vreme izgleda više nisu deo njegovog trenutnog razmišljanja” i da se “ponaša krajnje lojalno, čak i prijateljski, prema pripadnicima nacionalnih grupa koje su nekad bile neprijatelji”.⁵⁸

47. Smatram da Stanišićevo vladanje u zatvoru odražava napore usmerene ka rehabilitaciji. Pored dobrog vladanja, čini se da je Stanišić posvećen integraciji u okviru zatvorskog sistema, preko “nacionalnih” granica koje su karakterisale linije fronta povučene tokom sukoba u bivšoj Jugoslaviji. Ovo zasluhuje pozitivno razmatranje prilikom odlučivanja po Molbi.

48. Što se tiče drugih dokaza o rehabilitaciji, u Ličnoj izjavi, Stanišić navodi sledeće:

Iako su zločini počinjeni na svim stranama u sukobu, oni koji su mi najteže padali bili su oni počinjeni od strane pripadnika srpskog naroda, posebno od strane onih koji su, čineći krivično delo, to pravdali kao odmazdu za zločine koji su počinjeni protiv mog naroda u prošlosti. Duboko žalim zbog ovoga i izvinjavam se za svoje zločine, naročito nakon presude koju je izrekao

⁵⁰ Odluka u predmetu *Martić*, par. 53; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 36; Odluka u predmetu *Krstić* od 15. novembra 2022, par. 61.

⁵¹ Odluka u predmetu *Martić*, par. 53; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 36; Odluka u predmetu *Krstić* od 15. novembra 2022, par. 61.

⁵² Odluka u predmetu *Martić*, par. 53; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 36; *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. MICT-14-78-ES, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Miroslava Brale, 28. decembar 2023. (javno redigovano), par. 62.

⁵³ Direktna molba, par. 23.

⁵⁴ Lična izjava, PS 272.

⁵⁵ Izveštaj zatvora, PS 87.

⁵⁶ Drugi izveštaj zatvora, str. 2. V. takođe Komentari, par. 18.

⁵⁷ Izveštaj zatvora, PS 87; Drugi izveštaj zatvora, str. 2.

⁵⁸ Drugi izveštaj zatvora, str. 2. V. takođe Komentari, par. 20.

[Mehanizam] nakon 20 godina sudskog postupka u vezi s mojim učešćem u udruženom zločinačkom poduhvatu.⁵⁹

49. Premda je Stanišićeva javna izjava izvinjenja primljena na znanje i dobrodošla, njena pretežno uopštena priroda dovodi u pitanje njenu pouzdanost za pokazivanje rehabilitacije. Stanišićeva kratka izjava ne bavi se smisleno konkretnim krivičnim delima za koja je osuđen, niti se bavi njegovom ličnom ulogom u njihovom počinjenju. Konkretno, Stanišić govori da su zločini koji su mu najteže pali oni koji su “počinjeni od strane pripadnika srpskog naroda, posebno od strane onih koji su, čineći krivično delo, to pravdali kao odmazdu za zločine koji su počinjeni protiv [njegovog] naroda u prošlosti”.⁶⁰ Ovaj prikaz teško je uskladiv sa zaključcima Pretresnog i Žalbenog veća i postavlja se pitanje zašto Stanišić generalizuje umesto da se usredsredi na sopstvene zločine.

50. Isto tako, Stanišić minimalizuje svoje učešće tvrdeći da je samo “pokušavao da zaštititi i sačuva [Službu državne bezbednosti Srbije] od revnosnih političkih ličnosti i stranki u Srbiji”, i da “nikad nije davao prioritet interesima [svoje] nacije i religije nad drugim nacijama i religijama u regionu”.⁶¹ Ipak, dokazano je van razumne sumnje da je, kao učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu, delio nameru da se ostvari zajednički cilj prisilnog i trajnog uklanjanja većine nesrpskog stanovništva s velikih područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine putem progona, ubistva, deportacije i nehumanih dela (prisilno premeštanje).⁶²

51. U Komentarima, Stanišić opet propušta da kritički sagleda sopstvene zločine. Iako priznaje “akutnu i dugotrajnu štetu i uticaj zločina na žrtve i njihove porodice”, kako navode Udruženja žrtava,⁶³ čini se da i dalje raspravlja o razlikama između onog za šta je optužen i onog za šta je osuđen.⁶⁴ Pozivam Stanišića da se usredsredi na svoju rehabilitaciju i svoje razmišljanje o sudskim zaključcima, a ne na to kako Tužilaštvo ili Udruženja žrtava opisuju njegove zločine.

52. Konstatujem da je Stanišić preduzeo merljive korake u svom svakodnevnom životu za reintegraciju i miran suživot s licima različitog porekla koji bi u kontekstu zločina za koje je osuđen bili smatrani neprijateljima. Ipak, ovi dokazi su anegdotski i, sami po sebi, nedovoljni za utvrđivanje rehabilitacije. Pored toga, mišljenja sam da opšti karakter Lične izjave i očigledno neslaganje između njegovog iskaza i sudskih zaključaka Mehanizma pokazuje da nije prihvatio punu odgovornost za svoje zločine.

⁵⁹ Lična izjava, PS 272.

⁶⁰ Lična izjava, PS 272.

⁶¹ Lična izjava, PS 272. V. takođe Drugi izveštaj zatvora, str. 2.

⁶² Drugostepena presuda, par. 535.

⁶³ Komentari, par. 14.

⁶⁴ V. Komentari, par. 15.

(c) Izgledi za uspešnu reintegraciju u društvo

53. Stanišić tvrdi da su mu lične, porodične i finansijske prilike stabilne i da olakšavaju reintegraciju.⁶⁵ Dalje, obavezuje se da se neće isticati u javnosti po povratku u Republiku Srbiju (dalje u tekstu: Srbija”).⁶⁶ Ukazuje na to da više od 30 godina dosledno odbija da “da intervjuje bilo kojem sredstvu javnog informisanja ili da na bilo koji način učestvuje u javnim političkim debatama”,⁶⁷ i objašnjava da su ciljevi njegovog puštanja na slobodu “pretežno lični”.⁶⁸ Dalje navodi da je spreman da postupa u skladu sa svim uslovima vezanim za prevremeno puštanje na slobodu.⁶⁹

54. Izveštaj zatvora i Drugi izveštaj zatvora govore u prilog ovim argumentima i navode da Stanišić pokazuje “jaku odanost svojoj domovini”, kao i svojoj porodici i da su “porodični uslovi stanovanja i finansijske prilike dobri”.⁷⁰ Zatvorske vlasti dalje izveštavaju da nema indikacija da Stanišić “ispoljava kriminogene faktore koji bi ukazivali na generalno povećanu sklonost ka nasilju” i naglašavaju da su njegova krivična dela nastala u “konkretnom političkom kontekstu”.⁷¹

55. Na osnovu ovih informacija, imam u vidu da Stanišić održava čvrste veze s porodicom i povezanost sa svojom zemljom. Nadalje, njegova spremnost da se nakon prevremenog puštanja na slobodu ne isticu u javnosti i da se pridržava svih uslova koji se odrede zaslužuju da im se pridoda pozitivna težina u mom razmatranju izgleda za njegovu uspešnu reintegraciju u društvo.

(d) Sveukupna ocena

56. Stanišić ispoljava dobro vladanje u zatvoru i postoje naznake da bi se mogao uspešno reintegrirati u društvo. Međutim, predloženo mi je malo drugih informacija koje mogu ukazati na to da je postigao dovoljan stepen rehabilitacije koji bi opravdao prevremeno puštanje na slobodu. Podstakla bih ga da preduzima daljnje korake ka rehabilitaciji, između ostalog, kritičkim razmišljanjem o svojim zločinima i konkretnim postupcima koji to pokazuju.

4. Značajna saradnja s Tužilaštvom

57. Tužilaštvo tvrdi da se navodima o Stanišićevoj saradnji s Tužilaštvom ne treba pridati nikakva težina jer Stanišić nije značajno sarađivao tokom prvostepenog ni tokom žalbenog

⁶⁵ Direktna molba, par. 26-27.

⁶⁶ Lična izjava, PS 272.

⁶⁷ Lična izjava, PS 272.

⁶⁸ Direktna molba, par. 27.

⁶⁹ Direktna molba, par. 27.

⁷⁰ Izveštaj zatvora, PS 87; Drugi izveštaj zatvora, str. 1-2.

⁷¹ Izveštaj zatvora, PS 87; Drugi izveštaj zatvora, str. 2.

postupka, a ni tokom izdržavanja kazne.⁷² Tužilaštvo dalje tvrdi da Stanišićevom dobrovoljnom učešću u razgovoru s Tužilaštvom 2001. u svojstvu osumnjičenog takođe ne treba pridati nikakvu vrednost.⁷³

58. Stanišić, s druge strane, tvrdi da je u potpunosti sarađivao s tužilačkim organima i MKSJ i Mehanizma.⁷⁴ Konkretno, on se oslanja na svoju “dobrovoljnu predaju” i pomoć u hapšenju Dražena Erdemovića kao na dokaze značajne saradnje s Tužilaštvom.⁷⁵ Takođe sam razmotrila Stanišićeve argumente u vezi s njegovim “opštim naporima da sarađuje i podstiče mir i pomirenje”.⁷⁶

59. Većina pitanja na koja se Stanišić poziva ocenjena su i uzeta u obzir tokom postupaka pred Mehanizmom.⁷⁷ Iako njegova saradnja u prošlosti zaslužuje pozitivnu ocenu, ostaju pitanja o učinku njegove saradnje i trenutno nisam uverena da to predstavlja “značajnu” saradnju. Stoga ovaj faktor ne preteže u prilog odobravanju Molbe.

C. Ostali faktori

1. Komentari i informacije Tužilaštva

60. Odlukama o prevremenom puštanju na slobodu utvrđeno je da predsednik može da prima i razmatra opšte komentare i informacije Tužilaštva u vezi s molbama za prevremeno puštanje na slobodu.⁷⁸ Pri tome će predsednik postupiti s oprezom kako bi se izbegao eventualni neprimereni disparitet na štetu osuđene osobe i pažljivo ocenjivati, od slučaja do slučaja, koje tvrdnje strana su od stvarne relevantnosti u datom predmetu, imajući u vidu prava osuđene osobe.⁷⁹

61. Tužilaštvo tvrdi da Stanišićevo prevremeno puštanje na slobodu nije opravdano i upućuje na veliku težinu njegovih krivičnih dela,⁸⁰ nepostojanje dokaza o rehabilitaciji⁸¹ i nedostatak značajne saradnje s Tužilaštvom.⁸² Tužilaštvo dalje tvrdi da treba da konsultujem zainteresovane strane, tako

⁷² Memorandum Tužilaštva, par. 11-12. V. takođe Drugi memorandum Tužilaštva, par. 8.

⁷³ Memorandum Tužilaštva, par. 11-12.

⁷⁴ Direktna molba, par. 15.

⁷⁵ Direktna molba, par. 15-16; Komentari, par. 22-24.

⁷⁶ Direktna molba, PS 279. V. takođe Komentari, par. 25.

⁷⁷ V. Prvostepena presuda, par. 349, 627; Drugostepena presuda, par. 312, 322, 324, 328, 330-331.

⁷⁸ Odluka u predmetu *Martić*, par. 63; *Tužilac protiv Gorana Jelisića*, predmet br. MICT-14-63-ES, Odluka po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Gorana Jelisića, 13. avgust 2025. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Jelisić*), par. 69; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 69.

⁷⁹ Odluka u predmetu *Martić*, par. 63; Odluka u predmetu *Jelisić*, par. 69; *Tužilac protiv Radoslava Brđanina*, predmet br. MICT-13-48-ES, Odluka po molbi Radoslava Brđanina za prijevremeno puštanje na slobodu, 28. februar 2020. (javno redigovano), par. 83.

⁸⁰ Memorandum Tužilaštva, par. 3-9, 22; Drugi memorandum Tužilaštva, par. 3-4.

⁸¹ Memorandum Tužilaštva, par. 10, 22; Drugi memorandum Tužilaštva, par. 5-7.

⁸² Memorandum Tužilaštva, par. 11-12, 22; Drugi memorandum Tužilaštva, par. 8-15.

da one mogu izneti konkretne zabrinutosti u vezi s prevremenim puštanjem Stanišića na slobodu⁸³ i da moje razmatranje treba da uzme u obzir bezbednost žrtava i svedoka, kao i mogući uticaj prevremenog puštanja Stanišića na slobodu na zajednicu u koju će biti pušten.⁸⁴

62. Posvetila sam dužnu pažnju komentarima i informacijama Tužilaštva u vezi s Molbom.

2. Stavovi Srbije

63. Ministar pravde Srbije dostavio je mišljenje Srbije da [REDIGOVANO].⁸⁵ Ministar pravde je takođe ukazao na to da [REDIGOVANO].⁸⁶

64. Primila sam na znanje da se Srbija [REDIGOVANO].

3. Uticaj na žrtve i svedoke

65. WISP primećuje da prevremeno puštanje na slobodu osuđene osobe može na razne načine da utiče na žrtve i svedoke.⁸⁷ Saznanje da je osuđena osoba puštena na slobodu iz sredstava javnog informisanja, putem drugih kanala, ili putem neočekivanog susreta na javnom mestu moglo bi povećati percepciju rizika kod žrtava i svedoka, delovati na njihovu psihosocijalnu dobrobit ili ih ponovo traumatizovati.⁸⁸ Žrtve i/ili svedoci mogu potencijalno biti izloženi pretnji od fizičkog zlostavljanja ili zastrašivanja od strane osuđene osobe ili onih koji je podržavaju u znak odmazde zbog njihovog učestvovanja u postupku i doprinosu osuđujućim presudama.⁸⁹ WISP naročito smatra da bi svako putovanje na područja gde su počinjeni Stanišićevi zločini moglo imati značajan negativni uticaj na žrtve i svedoke koji žive na tim lokacijama.⁹⁰

66. WISP tvrdi da bi, iako Stanišić nije sam aktivno tražio publicitet niti je izdavao bilo kakav materijal tokom izdržavanja kazne, eventualna odluka da mu se odobri prevremeno puštanje na slobodu bi “verovatno izazvala značajnu pažnju javnosti i medija zbog položaja vlasti na kojima je bio tokom sukoba u bivšoj Jugoslaviji”.⁹¹ Takva pažnja javnosti mogla bi posledično negativno uticati na žrtve i svedoke.⁹² WISP dalje navodi povećani interes medija u vezi sa Stanišićem u

⁸³ Memorandum Tužilaštva, par. 13-16, 22.

⁸⁴ Memorandum Tužilaštva, par. 13-16, 22.

⁸⁵ Direktna molba, Dodatak III.

⁸⁶ Direktna molba, Dodatak III.

⁸⁷ Memorandum WISP-a, par. 17.

⁸⁸ Memorandum WISP-a, par. 17.

⁸⁹ Memorandum WISP-a, par. 17.

⁹⁰ Memorandum WISP-a, par. 18.

⁹¹ Memorandum WISP-a, par. 18.

⁹² Memorandum WISP-a, par. 6.

poslednje vreme zbog navoda o njegovoj umešanosti u organizovanju “safarija na ljude” u Sarajevu devedesetih godina dvadesetog veka.⁹³

67. Od 144 svedoka koji su još na životu a koji su relevantni za Stanišićev predmet, 28 ih živi u [REDIGOVANO], gde Stanišić namerava da živi ukoliko bude prevremeno pušten na slobodu, pet ih živi u Bosni i Hercegovini, a četiri na području Daljske Planine u Hrvatskoj.⁹⁴ Smatra se da je određeni broj svedoka ranjiv zbog, između ostalog, starosti ili zdravstvene slabosti i/ili psiholoških trauma izazvanih onim što su doživeli tokom rata, a neki svedoci su u prošlosti izražavali bojazan za svoju bezbednost.⁹⁵

68. Udruženja žrtava protive se puštanju Stanišića na slobodu, a neka od njih ističu da bi to “bilo [...] dodatno traumatiziranje”⁹⁶ i da bi moglo da “potkopa osjećaj da su pravda i pomirenje istinski postignuti”.⁹⁷

69. Prilikom razmatranja Molbe uzela sam u obzir sve ove informacije.

4. Zdravstveno stanje zatvorenika

70. U ranijim odlukama uzimano je u obzir zdravstveno stanje osuđene osobe u kontekstu molbe za prevremeno puštanje na slobodu.⁹⁸ Konkretno, primećujem da zdravstveno stanje osuđene osobe mora biti uzeto u obzir kada je zbog ozbiljnosti zdravstvenog stana daljnji boravak osuđene osobe u zatvoru neprimeren.⁹⁹

71. Stanišić, koji sada ima 76 godina, tvrdi da postoje humanitarni razlozi koji idu u prilog prevremenom puštanju na slobodu. Traži da se uzme u obzir njegova medicinska situacija, koja uključuje istoriju [REDIGOVANO] i [REDIGOVANO], kao i nekoliko teških hroničnih oboljenja i komorbiditeta koji zahtevaju stalnu medicinsku intervenciju.¹⁰⁰ U Izveštaju zatvora se takođe napominje da su posledice Stanišićevih zdravstvenih problema poslednjih godina “uzele svoj danak”.¹⁰¹

⁹³ Memorandum WISP-a, par. 18.

⁹⁴ Memorandum WISP-a, par. 5-10.

⁹⁵ Memorandum WISP-a, par. 11-16.

⁹⁶ Dopis Udruženja “Žena-žrtva rata”, str. 4.

⁹⁷ Dopis Udruženja ROSA, str. 2.

⁹⁸ Odluka u predmetu *Martić*, par. 74; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 56; Odluka u predmetu *Bisengimana*, par. 32.

⁹⁹ Odluka u predmetu *Martić*, par. 74; Odluka u predmetu *Stojić*, par. 56; *Tužilac protiv Ljubiše Beare*, predmet br. MICT-15-85-ES.3, Javna redigovana verzije Odluke predsednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Ljubiše Beare od 7. februara 2017, 16. jun 2017, par. 47-49.

¹⁰⁰ Direktna molba, par. 28-30. V. takođe Direktna molba, Dodatak VI.

¹⁰¹ Izveštaj zatvora, PS 87.

72. U svetlu informacija koje su mi predočene, ne nalazim nijedan pokazatelj da je Stanišićevo zdravstveno stanje toliko ozbiljno da bi daljni boravak u zatvoru bio neprimeren ili da bi opravdavao prevremeno puštanje na slobodu na osnovu humanitarnih razloga. Ipak, prilikom donošenja odluke po Molbi, uzela sam u obzir informacije o Stanišićevom zdravstvenom stanju u okviru sveukupnog ocenjivanja raznih faktora.

5. Konsultacije

73. Prilikom donošenja odluke da li da odobrim Molbu, konsultovala sam se sa sedam drugih sudija Mehanizma, u skladu s pravilom 150 Pravilnika i paragrafom 16 Uputstva.¹⁰² Svih sedam sudija slažu se da Molbu treba odbiti, prihvataju da je Stanišić ispunio uslove za razmatranje njegove molbe za prevremeno puštanje na slobodu, ali ističu težinu njegovih zločina i to što ne pokazuje dovoljne znakove rehabilitacije.

74. Zahvalna sam kolegama na njihovim stavovima u vezi s ovim pitanjima i uzela sam ih u obzir prilikom konačnog ocenjivanja Molbe.

V. ZAKLJUČAK

75. Mišljenja sam da Molbu treba odbiti. Dok je Stanišić ispunio uslove da se razmatra njegovo prevremeno puštanje na slobodu, postoje faktori koji govore protiv prevremenog puštanja na slobodu, uključujući težinu njegovih zločina i to što ne pokazuje dovoljne znakove rehabilitacije. Nadalje, nisu mi predočeni dokazi koji pokazuju da postoje uverljivi humanitarni razlozi koji bi opravdali prevlađivanje ove negativne ocene.

VI. DISPOZITIV

76. Iz gore navedenih razloga i na osnovu člana 26 Statuta i pravila 150 i 151 Pravilnika, ovim **ODBIJAM** Molbu.

77. Sekretar se **UPUĆUJE** da vlastima Nemačke, kao i Tužilaštvu, dostavi javnu redigovanu verziju ove odluke što je pre moguće.

¹⁰² V. gore, par. 16.

Dana 25. septembra 2026,
u Hagu,
Holandija.

/potpis na originalu/
sudija Graciela Gatti Santana
predsednica